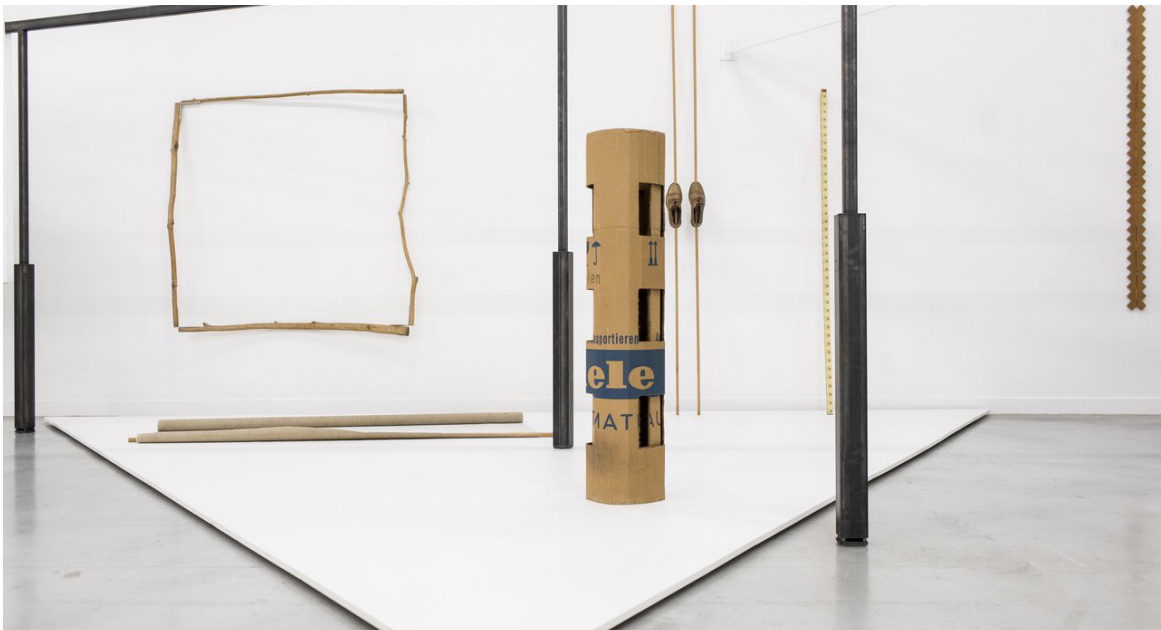

De architect die zich omschoolde tot kunstenaar
De Tijd, October 2018
(by Koen Van Boxem)
1/3

De architect die zich omschoolde tot kunstenaar

In Museum M in Leuven loopt een tentoonstelling rond René Heyvaert. Die begon als architect, maar schoof in 1970 de plannen aan de kant en wijdde zich aan de kunst.

Soms doen mensen zich tekort omdat ze niet goed weten wat hun plaats in het leven is. René Heyvaert (1929-1984) is daar een mooi voorbeeld van. In een brief aan zijn galeriste Mariette Drieghe schreef hij een jaar voor zijn dood het volgende. ‘Ik ben geen beroemd kunstenaar, ik zal het nooit worden. Ik ben de meest nutteloze man. De man van alle dagen.’

Beroemd is Heyvaert nooit geworden, maar nutteloos was zijn leven allerminst. Dat toont de nieuwe expo in M, geïmagineerd door Eva Wittoex en de voormalige Vlaamse bouwmeester Peter Swinnen. Het is de eerste keer in 15 jaar dat Heyvaert museale aandacht krijgt.

De tentoonstelling is opgesplitst in twee delen. In de eerste ruimte worden 150 kunstwerken getoond. In de tweede zaal naast het dakterras wordt het huis dat Heyvaert in Destelbergen bouwde voor zijn broer Gilbert gereconstrueerd.

De architect die zich omschoolde tot kunstenaar

De Tijd, Octobre 2018

(by Koen Van Boxem)

2/3

Afgebakende periodes

Voor Peter Swinnen moet je de kunstenaar en de architect goed uit elkaar houden. ‘We hebben met opzet geprobeerd kunst en architectuur niet met elkaar in verband te brengen. Het gaat om twee afgebakende periodes in zijn leven. Van 1955 tot 1970 architectuur, daarna tot aan zijn dood kunst.’ Toch is er een gemeenschappelijk element, zegt hij. ‘Heyvaert beschouwde zijn werk nooit als helemaal klaar. Het evolueerde voortdurend.’

In het huis in Destelbergen valt dat misschien nog het meest op. Op de tentoonstelling is de skeletstructuur op ware grootte in hout nagemaakt. Ze wordt aangevuld met elementen die een idee geven hoe het huis uit 1958 eruitzag. Er hangen golfplaten aan de houten muren, er is een mooie gordijnpartij. Twee maquettes tonen hoe het huis is geëvolueerd.

‘Voor Heyvaert was het belangrijk dat het huis nooit definitief was. Het kon altijd aangepast worden aan nieuwe noden’, zegt Swinnen, die als architect het huis in 2015 renoveerde.

Iconische betekenis

Heyvaert heeft als architect niet zoveel ontworpen, maar toch heeft het huis in Destelbergen een iconische betekenis gekregen. ‘Voor mij is het belangrijk omdat Heyvaert alle voorschriften aan zijn laars lapt. No way dat het nu nog gebouwd mocht worden’, zegt Swinnen.

Het eerste ontwerp was veel te duur. Heyvaert ging opnieuw naar de tekentafel en ontwierp een huis dat spotgoedkoop was: omgerekend een kleine 10.000 euro. De kostprijs viel mee door het gebruikte materiaal: houtvezelplaten, Ytong-blokken, grote glaspartijen en asbestcement golfplaten. Zijn ontwerp was zo eenvoudig dat geen aannemer nodig was om het te bouwen. Het was een zelfbouwwoning.

Heyvaert schakelde zich in in een nieuwe visie op architectuur na de Tweede Wereldoorlog: functionaliteit en efficiëntie stonden voorop. Het gelijkvloers werd niet bewoond, omdat het huis in een overstromingsgebied van de Schelde stond. De broer van Heyvaert woonde met zijn vrouw en vier kinderen op de eerste verdieping, waar vooral de grote open ruimte opvalt.

Vanaf 1970 wijdde Heyvaert, die chronisch ziek was na een in Congo opgelopen infectie, zich alleen nog aan de kunst. Het was de enige optie die overbleef omdat hij niet meer ten dienste van anderen wilde werken.

Kunst was voor Heyvaert een middel om met de wereld te kunnen omgaan. Hij ontwikkelde een eigen beeldtaal, waarin hij alledaagse voorwerpen een nieuwe betekenis gaf. Pop-art, denk je spontaan als je naar geometrisch gerangschikte luciferdoosjes kijkt. Of de bussen Drecht en de dozen havermout. Doorgeboorde schoenen ook.

Houten lepel

De oorspronkelijke functie van de alledaagse voorwerpen verdwijnt in ruil voor de poëzie van Heyvaert. Zijn tentoonstellingen waren experimenten, die net als het huis in Destelbergen nooit klaar waren. Heyvaert zocht naar de verbanden tussen de objecten die hij creëerde.

De scenografie in Leuven speelt daar mooi op in, met zes staalstructuren met doorschijnend plexi waaraan de kunstwerken zijn opgehangen. Je ziet zelden een werk alleen. In de achtergrond verschijnen andere in het blikveld, wat de verbanden in Heyvaerts oeuvre accentueert.

De architect die zich omschoolde tot kunstenaar
De Tijd, Octobre 2018
(by Koen Van Boxem)
3/3

Heel apart zijn art mails die hij vervaardigde. Kleine objecten (een houten lepel!), prentkaarten die hij naar zijn familie stuurde. Heyvaert werd pas na zijn dood bekend, toen hij in 1986 werd opgenomen in de groepstentoonstelling 'Initiatief 86' van curator Kasper König.

Met zijn oeuvre is de kunstwereld nog lang niet klaar. 'De tentoonstelling vormt een aanzet voor verder onderzoek. Ik krijg voortdurend telefoontjes van mensen die melden dat ze werken van Heyvaert in huis hebben', zegt Wittoex.